

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

Lépe děti nemíti,
než nezbedně chovati.

Našim matkám.

Vychovatelský list od J. M. Kadlčáka.

Dokončení.

Výchova dítěte nepočíná — jak se mnozí domnívají — až dítě „nabude rozumu“. Hned v prvních okamžicích života matce veliký úkol vychovatelský přidělen Bohem, a osudy nejednoho člověka rozhodují se v posvátných takměř chvílích, kdy matka mladá se chystá k prvním výkonům vznešené důstojnosti své — mateřství.

Výchova, milé matky, bude úspěšna jenom tenkrát, když započne hned, jakmile nemluvně počíná životní dráhu. Proto navykněte nemluvně na jistý pořádek. Zdravé dítě musí hned v první době naučiti se pravidelnému ukojení tělesných potřeb, sice navykne domáhati se splnění svých přání aniž by hladovo bylo. Nabízí-li se máti bez ladu a skladu a na sebe menší projev ihned dítěti podává ukojení, naučí se nemluvně mlsavosti neústupné a trápí matku chtivostí nezřízenou, sobě způsobujíc mnohé obtíže. Nejedna probdělá noc a mnohé choroby nemluvnat v tom mají původ jediný, že dítě nenaučeno určitému řádu a ukojeno, kdykoliv se mu zažilo. A právě tato mlsavost lživá první známkou pozdější nezřízené požívavosti, z níž rodí se nepravda a krádež.

Naučiti nemluvně, aby v jistém pořádku navykalo ukájeti své tělesné potřeby, je prvním a ne snadným, ani malicherným úkolem mladé matky.

Druhým pak úkolem neméně důležitým je požadavek, aby dítě záhy navyklo na studenou vodu. Jakmile dítě vyspěje tělesně k jisté síle, dlužno začít s otužováním těla. Opatrně a obezřetně začínáme tímto studenou vodou a v druhém roce i mírné polévání outlého těla vodou studenou je prospěšno. Dítě se takto znenáhla otužuje, sílí a tělo uzpůsobuje různým chorobám odporovati zdárně.

Učte děti spávat na poduškách tvrdých. Senem vycpané podložky daleko zdravější a účelnější jsou než hebounek peřinky měkkým peřím naplněné. Místo těžkých dučnicek volme lehké přikrývky vlněné. Chrání dostatečně tělíčko a nezpůsobují horkost přílišnou, z níž povstávají mnohé choroby.

Od nejtěplejšího mládí navykejte děti mítí ručinky na pokrývce, nikdy pod peřinkou jich netrpme. Zvláště u dětí chorobných, kteréž těžko usínají, dbejme důsledně, aby ruce nedávaly pod peřinku. Nezřídka povstávají

z toho zlozvyky, kteréž bývají počátkem ohavného sebeprznění. Hnusná tato choroba je mezi mládeží rozšířenější než mnozí tuší a nejednou neopatrnost a nedbalost matky dala k ní první podnět.

Neulehni, milá máti, dokud jsi ještě jednou děti svých nepřehlédla a nepřesvědčila se, že děti klidně spí úplně jsouce pokryté, ruce majíce na pokrývkách. Tato bedlivost by i poněkud obtížná bohatě bude nahrazena tím, že děti tvé zůstanou zdravé a čisté jako andělci.

Chraň se však dítkám podati „uspávacích“ prostředků, za jaké dosud mnozí považují odvar z makůvek a lihoviny. Za žádnou cenu nestrp, aby dítě tvé jenom lízlo z takových jedovatin, jež znenáhla sice, ale zcela jistě otravují duši i tělo a činí z dítek hrozné mrzáky a blbce. Jediný hlt zhusta je příčinou, že z dítěte původně zdravého, nadaného, vyroste ničema, kletba rodu svého.

Nejen dítěti pod žádnou záminkou nesmí lihovina přijíti na jazyk, ani matka nesmí lihovin okusiti od početí až do odstavení dítěte, chce-li odchovati děti zdravé, silné, obdařené schopnostmi všelikými. Následky děsné na dětech mstí nezdrženlivost rodičů, obzvláště však matky v době těhotenství a kojení. Všechna obětavá láska nesměrná a péče nekonečná nenapraví, co bylo zkaženo, matka-li v době naznačené se nedovede zdržet od požívání lihovin. Jakož vůbec střidmost rodičů dětem je lepším věnem než poklady a tituly sebe větší.

Dále budiž dbáno v rodině, aby děti vždy dříve usínaly než rodičové. Netrp, aby tvé dítě pozdě do noci bdělo, neboť se tím porušuje klidný spánek jejich a bezesnost bývá příčinou, že děti zlozvyky různé a nebezpečné si osvojí. Zařídme životosprávu dětí tak, aby vždy časné šly do postýlky a rychle usínaly.

Střez děti všude, i když vykonávají potřebu tělesnou. Zvláště hochy měj stále na očích. Ať výkon tělesný vykonají rychle a po straně. Netrp nikdy, aby děti sebe menší bez studu před lidmi cizími potřebu vykonaly. Tak vypěstujeme stud, kterýž později chrání před poklesnutím do hříchů ohavných.

Netrp, aby sourozenci chodili současně na záchod. Z počátku chodí společně snad jenom ze zvyku jsouce uvyklí na sebe, později však vypučí z toho věci, které v ohledu mravním zlé mívají následky.

Nešiš v tomto směru mnoho slov, nevykládej daleko a široko, nýbrž stručně a vážně řekni dětem, že slušní, hodní lidé podobné výkony o samotě činívají, nikoliv za přítomnosti jiných.

Netrp, aby cizí lidé děti líbali a s nimi se miliskovali. Ba sama nepřekročuj míry v prokazování lásky a střez se hráti s dítětem tak, aby tím smyslnost mohla býti vzbuzena.

Vzdaluj dítě společnosti, odstraň lidi, jichž řeči a posuňky v ohledu mravním by mohly sebe menší pohoršení způsobiti. Znemravnělá čeleď děsné spousty může spáchat, matka-li není dosti obezřetná a přísná. Jediná osoba mravně porušená zkazí celou rodinu a nejeden ohavný zpustlík byl na dráhu hříchu zaveden lehkomylnou osobou služebnou.

V první řadě však ty, matko, střez sebe a chotě svého. Pamatuj stále a při všem, že spácháš hřích hrozný, nenapravitelný, nejmenším pohoršením-li dítě uvedeš do nebezpečí v ohledu mravním. Nevěř, že dítě útlé nevidí a neslyší! Nevěř, že dítě nerozumí!

Netrp, aby děti prohlížely si výkony zvířecí, hrály si s obrázky necudnými, a později četly knihy a noviny odsahu nebezvadného. Nedovol, aby děti, od mravně pokleslých služebných byly poučovány. I v dospě-

lejším věku sama pouč dítě o věcech, o nichž mluveno býti musí, a vychovej dítě tak, aby vždy s důvěrou k tobě, matko, se obracelo o radu a pomoc. Ba ani dítěte zbloudilého neodpuzej, nýbrž přispěj, aby vybredlo a sebe zachránilo, pokud záchrana je vůbec možná.

Ať v tobě, matko, vidí tvé dítě vzor čistoty mravní. Ať z tvých úst neslyší slova dvojsmyslného. Vždy a všude s opravdovou rozhodností vystup proti všemu, což je způsobilo mravní čistotu jakýmkoliv způsobem porušení a dospělým dětem způsobem důstojným naznač s patřičnou opatrností, jaké hrozné následky má nemravnost.

Nasaď, co nasaditi můžeš, aby ani otec, ani syn nehledal radosti a blaha ve sklenici lihovin, a nestrp nikdy, aby děti sebe menší hlt lihoviny požily. Lihoviny nesilí, neléčí, choroby nezažehnají, nemoci neodvrátí, ale zcela jisto u dětí způsobí mravní zkázu a tělesné ničící síly, i to měj vždy na paměti a dle toho důsledně jednej.

Chraň dítě před lihovinami v podobě jakékoliv. Chraňte dítě před tabákem a nedejte čistotu porušit sebe menším stínem: pak můžete s pomocí Boží se těšiti — vůle Páně-li je — že vychováte zdravé, silné děti ducha bystrého, jimž pozemský život nebude břemenem nesnesitelným a hřích svůdným lákadlem. Vychovejte děti tak, aby alkohol v jakékoliv podobě, nikotin a nečistota se jim ošklivily, a pak děti zdárné budou žehnati památce vaší a rod váš pokvete, zmohutní, vospěje na zemi ve cti, k blahobytu, snad i slávou pozemskou bude ozářen a mocí obdařen.

Vychovejte syny a dcery v každém ohledu zdrženlivé, čisté a v požitcích skromné, pak vlasti i církvi dáte mohutné opory a zásluh nahromadíte sobě i pokolení příštímú, zajistíte sobě i dětem svým štěstí a památce vaší budou žehnati potomci.

Pamatuj, matko, že dítěku nejen život tělesný, ale i duševní dáváš a proto pečuj, aby život byl požehnaný jak pro dítě, tak i pro rodinu, požehnaný pro lidi i pro Boha, jemuž budež účty klásti z důstojnosti své mateřské.

List ze Slezska.

I.

Ve článku „Úvaha o zkoušce z náboženství“ stala se též zmínka o tom, že ve Slezsku (a v celém Prusku) skoro všude učitelé světští vyučují náboženství. Tvrzení to vyžaduje objasnění i jisté opravy.

V Prusku, pokud mi známo, ode dávna vyučují učitelé světští náboženství spolu s duchovenstvem a to tím způsobem, že učitelé světští učí biblické dějpravě, vyvozující z ní nábožensko-mravní a ethické zásady, zatím duchovenstvo obírá se speciálně katechismem a liturgií. Jelikož pro obojí vyučování stanoveno po 2 hodinách týdně a práce učitelova tvoří jistý počklad k oné katechety, dlužno uznati, že náboženské vyučování ve školách pruských je prohlubenější než ve školách rakouských, jakož pak i poměr učitele ke knězi je přátelštější. Pruské učitelstvo (a už

i občanstvo) spatřuje ve výstředním boji radikálně pokrokového učitelstva rakouského s duchovenstvem něco „divokého“. Nescházelo však a neschází dosud v Prusku krajů, kde kněz katecheta neměl do školy přístupu a zůstal omezen na kostel aneb i jen svou faru, protože se buď pro své vyznání (za doby kulturního boje) nebo národnost (slovanskou) stal vládě pruské nepohodlným, a tu celé náboženské vzdělání mládeže školní leželo v rukou učitele světského — z nařízení vlády, která je v Prusku tak byrokratická, jako nikde jinde v Evropě (vyjma snad Rusko). Pakliže však v Prusku mezi učitelstvem a duchovenstvem katolickým panuje jistá solidarita, má tato základ svůj nejen v nucené součinnosti školní, ale i v osudě katolického náboženství, oběma společného, luteránstvím utlačovaného. Útlak ten ostatně má i rozhodný vliv na celé katolické obyvatelstvo na př. v Pruském Slezsku. Faktum jest, že zájem náboženský u Čechů pruských je rozhodně větší než u rakouských. Kdo překročí hranice říšské (z Opavska na Ratibořsko na př.), rozdíl ten brzy zpozoruje. Bohužel však i to v poslední době začíná se měniti. Německý protestantský vliv služebných duchů byrokratického aparátu pruského počíná se všude uplatňovati. Poněmčování slovanských obcí následuje i zanik katolického ducha a připravuje se generace, o níž nelze říci nic potěšitelného. Tolik krátce o vyučování náboženském ve školách pruských.

Co se našeho (rakouského) Slezska týče, tu až do poslední doby náboženství učeno světskými učiteli jen na málo školách, hlavně v obcích nábožensky smíšených, kde totiž evangelická nebo katolická menšina neměla svého duchovního katechety v blízkém okolí aneb bojíc se nákladu, dorozuměla se s místním učitelem o vyučování náboženství na exponované škole.

To však byly jen výjimky z pravidla, že učitel uvolil se katechetu zastupovati.

Než poslední výkaz o statistice slezského školství uvádí již asi 120 škol veřejných, kde vyučují učitelé světské i náboženství, t. j. celá pětina všech veřejných i soukromých obecných a měšťanských škol slezských. Jak se tento poměr pro příští doby utvoří, nelze předvídati. Záleží tu nejvíce na místních poměrech, na dobré shodě duchovenstva s učitelstvem a obou těch stavů s občanstvem. Od této shody očekávati dlužno více než od případného nařízení úředního.

Že by duchovenstvo naše kdy chtělo zbaviti se apoštolského poslání svého u mládeže a lidu, nemohu však věřiti ani pochopiti — už pro krásu, vznešenost a zásluhu tohoto poslání; že však učitelstvo časem — uznávajíc toho případnou potřebu i přání rodičů — ochotně katechetu kněze zastávati či zastupovati bude jako dobrovolný pomocník, připustím. Vždyť jsou to dvě duše pracující společně na jedné leše osvěty, jichžto autorita v lidu je tak spolu spřízněna, tak vzájemně na sobě odvisla, že nelze jednu zničiti, aniž by druhá zároveň neutrpěla. Společná tato harmonie však mezi knězem a učitelem vylučuje stávající dosud předsudky stavovské, všechnu stavovskou nevraživost, nedůtklivost a nedůvěru. Nesmí nás dělití šat jako znak různosti stavu, ale musíme vzájemně hledati cenu člověka v jeho povaze a uzavírati přátelství na poznání srdcí a duší sobě příbuzných, za tímž šlechetným a velikým cílem života společně jdoucích.

II.

Péče německé byrokracie o české školství.

Před více než 20 lety vydala c. k. zemská školní rada slezská nařízení, jímž na dále nepřipouští se užívání nezkušovaných výpomocných „sil“ na

(slovanských) školách slezských, anto jest očekávati, že stávající učitelské ústavy odstraní nedostatek sil zkoušených.

Zatím však zůstalo podnes vše po starém a nic se nestalo, aby pro české školy ve Slezsku odchován byl dostatečný odrost učitelstva. Ba počet českých kandidátů učitelství na ústavě opavském se v poslední době menší a menší, takže r. 1902 vykazuje jich jen — 5! Příkladám vinu toho jedině duchu správy samé, která české studující odpuzuje od návštěvy. A tak se stalo, že dnes okresní školní rady ve Frýdku a Fryštátě jsou stále v rozpacích o síly učitelské pro české školy. Nestací ani příliv z ústavu Příborského, nutno sáhnouti k silám výpomocným nezkoušeným, které také po dnes tu jsou zaměstnány a to v jednom případě i na škole jednotřídní, na škole tedy, kterou školdozorci sami uznávají za zkušební kámen schopnosti a zdatnosti učitelské! Mnohé obce české se nad tím pozastavují, že nemohou se domoci řádných sil učitelských pro svou školu aneb musejí se dělití o učitele s obcí druhou, kde tento supluje.

A to vše se děje ve Slezsku, v tom pokrokovém Slezsku, odkud z pěti ústavů německých odchází každého roku půl sta učitelů (německých) do jiných zemí za chlebem, jelikož jsou tu nadbyteční! Ano, taková je ta „dajčfrajndlich pokroková“ politika slezská, že nadělila zemi pět ústavů učitelských, které odchovávají učitele pro — export, zatím české obce slezské mohou býti bez učitelstva nebo žebrati o ně v Příboře na Moravě! A přes to žvástá byrokracie školská ve Slezsku stále, že prý škola nemá s politikou nic společného! Arci činí tak proto, aby učitelstvo národní zdržela co nejvíce ode vši národní snahy a práce, aby mu zalepila oči před zlořády tu stávajícími, aby mu svázala ruce pro jakoukoli práci národní, aby ho učinila zcela indiferentním ku všem záležitostem národního školství a pokroku se týkajícím.

A přece vše marné. Naše učitelstvo cítí tu germanisační politiku na každém kroku a každou chvíli ve svém působení, a muselo by býti otrlé povahy a prázdné všeho národního citu, aby k tomu mlčelo a v proudu takovém plovati mělo, aby lhostejně snášelo tu zjevnou křivdu, která se tu na osvětových potřebách lidu páše jedině vinou germanisační politiky byrokracie školské, —

Veritas.

Kam s dětmi o prázdninách.

Uvažuje *J. M. Kadlčák.*

Prázdniny mají býti dobou oddechu pro učitele i žáka. Pracováno-li deset a půl měsíce svědomitě a účinně, duch žáka i učitele je tak zmlátněn a tělo duševní námahou i nedostatečným pohybem v ovzduší volném, čistém, zdravém je tak zmořeno, že třeba nezbytně delší přestávky, odpočinku a osvěžení, má-li opět vydatně a úspěšně býti pracováno na díle vychovatelském a vyučovatelském.

O děti venkovské bývá celkem dosti postaráno alespoň v tom směru, že mají dosti příležitosti k pobytu ve volné přírodě. Tělesně sice bývají právě v době prázdnin namáhány mnohdy nepřiměřeně, ale stálý pobyt

v čistém, vonném, svěžím ovzduší venkovském chybu napravuje, dítě okřívá na duši i na těle.

Jinak v městech. Děti boháčů arcif na letní dobu stěhují se na venkov, kdež příjemné prožijí letnice a tak částečně se napraví, co nepřiměřená strava dráždivá a velkopanský život městský zkazili. Hůře je s dětmi neboháčů vůbec a chudiny zvláště. Na ty zlobně působí vedle rušivého vlivu dětskému věku nepřiměřeného života městského hlavně stálý pobyt v nečistém, miasmy a bakteriemi prosyceném vzduchu městském, kterýž na útlé ústrojí dětského těla a tím i na duševní rozvoj působí nad míru rušivě, zlobně, otravně.

Na tisíce, ba statisíce dětí po celý život neužije dobrodiní, jakým je delší pobyt ve svěžím ovzduší venkovském. Odtud tolik dítek v městech zmírá v nejtěžším věku a co vyroste, je chabé, neduživé, náchylné k chorobám nejtěžším, tak že by městské obyvatelstvo brzo vymřelo, kdyby nebylo stálého doplňování z venkova a tím i osvěžování městského obyvatelstva.

Z uvedeného plyne, že je nezbytně třeba nejen z důvodů výchovatelských, ale i z příčin zdravotních a v zájmu všech, aby děti o prázdninách nebyly ponechány v městech, nýbrž aby na zotavenou byly posílány na venek, zejména do krajín hornatých, lesnatých, kdež je vzduch zcela čistý, ozonem procycený, vonný, osvěžující.

Je třeba tak zvaných letních kolonií prázdninových, jimi se umožňuje pobyt v osvěžujícím vzduchu venkovském i dětem rodin nejchudobnějších, které by jinak z města se na venkov nedostaly a ne-li úplně zhynuly, tož zcela jisto zakrněly tělesně.

V tomto směru otevírá se učitelstvu a křesťanské charitě velikánské pole záslužné činnosti blahoplné. Zejména katolickému učitelstvu naskytuje se všude příležitost, aby v tomto směru ujalo se vedení a organizovalo letní výpravy dětí městské chudiny do zátiší venkovského v době prázdnin

Za tím účelem se doporučuje sdružovati paní a dívky křesťanské v jednoty pro zakládání a vydržování feriálních osad dětských. Jsem přesvědčen, že stačí leckde přátelské upozornění, a najde se dosti osob protchnutých láskou křesťanskou, které snahy učitelstva budou podporovati. Též sbory zákonodárné neodmítnou podpory snahám těm, náležitým způsobem-li se objasní význam feriálních osad dětských na venkově pro děti městské chudiny.

Zřizování feriálních osad takových budiž nám úkolem nad jiné.

Avšak pobyt na venkově lze dětem městským umožniti bez velkého nákladu způsobem jiným.

Tak jako děti městské mívají prapodivné, hodně zmodrchané představy o životě venkovském a neznají praobyčejných jevů přírodních, neznají výkonů hospodářských, tak zase naopak děti venkovské o mnohých zjevech městského života nemají potuchy.

Jak výtečně by vědomosti a zkušenosti obou se vytříbily, prohloubily a obohatily, kdyby navzájem o prázdninách si vyměnily bydliště.

Několik neděl by úplně stačilo, aby venkovan poznal z vlastní zkušenosti, což je v městech pěkného, ušlechtilého, zajímavého a poučného, aniž by tím utrpěl na zdraví.

Dítě městské zase pobyt na vsi by vniklo do života úmorného a prostého, jakýž na venkově vládne. Poznalo by, kolik práce, námahy

a potu každý zemák, jablíčko, krajíc chleba, hlt mléka a kousek masa vyžaduje. Obohatilo by se vědomostmi a zkušenostmi, po nichž v městě není stopy a nad to by se tělesně osvěžilo, posílilo. A to vše bez nákladu značnějšího. Stačí shoda a úmluva dvou poctivých, řádných rodin.

Za spolupůsobení učitelů a učitelek bez nesnází dohodly by se dvě rodiny: vesnická a městská, že si na dobu prázdnin vymění dítky. Dívčina venkovanka půjde na prázdniny do města, městská slečinka si zajede na vesnici k strýčkovi a tetičce. Obě rodiny budou hostě jako vlastní dítě ošetřovat a bdít nad ním, aby ani na duši ani na těle nepřišlo k úrazu.

Kde se takových poutníků vyskytne několik, mohou společně pod dozorem někoho z rodiny, po případě učitelky, učitele — vždyť i ti by si mohli na prázdniny podobně zaměnit svá působiště — vypraviti se na letnice — vesničané do města, děti městské na ves.

Je pravdě podobno, že by i dráhy podobným výpravám povolily jisté slevy a výhody, takže by náklad byl nepatrný.

Kolik rodin úřednických, děti řemeslníků, obchodníků, různých služebníků a zřízců státních i soukromých takto mohlo by prázdniny strávit na venkově, státi se účastnými všech výhod letního pobytu v čistém ovzduší lesnatého venkova, a děti selských rodin, děti venkovských učitelů, živnostníků, myslivců, úředníků na venkově zastrčených bez nákladu by mohly využítovati výhod města a společenského ruchu tam soustředěného.

A na všechno stačí trochu dobré vůle a ochoty.

Ujme-li se myšlenka, budou prázdniny dětem našim ještě vzácnější, budou pravým požehnáním.

A jaký zdroj vychovatelský otevře se nám tím, že získáme účinný prostředek disciplinární ve škole i v rodině. Stačila by u mnohých dítek útlejších hrozba: nepojedeš na prázdniny — k zamezení nejedné rozpustilosti, ba i vážnějších poklesků a nedopatření.

Letní výpravy městských dětí na venkov a venkovských do měst nemálo by přispěly ku zblížení města s venkovem a mnohé hrany společenského života by se tím zhladily, zjemnily a snad i úplně odstranily.

Děti městské by z vlastního názoru poznaly, jakých třeba námah a kolik dovednosti vyžaduje výroba potravin, které venkov městu dodává. Obzor hospodářský dítek těch znamenitě by se rozšířil, prohloubil. A venkované v městech také by nepobyli bez užítku. Viděli by, že má na pohled pohodlný a příjemný pobyt v městě také obtíže nemalé. Naučili by se oceňovati správně přednosti venkovského zátiší. Slovem: získali by oba.

Vedle ferialních kolonií pro žáky městských škol znamenitě by v každém ohledu působily takové vzájemné záměny dočasné. Nám pak vychovatelům přísluší, abychom účelným poučením upozornili na výhody, které plynou rodičům, když by si na několik neděl vyměnili děti o prázdninách.

Za úvahu a pokus návrh zajisté stojí.

Zkusme sami na sobě a přesvědčíme se, že nemluví na slepo. Ať se dohodnou i dospělí a na prázdniny zamění svá bydliště. Poznají, že tak poměrně nejlaciněji a nejpríjemněji lze těžit z výhod, kteréž plynou z cestování a záměny ovzduší.

Slovo k výchově lidu.

Píše *Ondřej K.*

O vychovávání pověděla se již celá řada dlouhých a krásných řečí, bylo napsáno mnoho knih a různých spisů, časopisy přinášejí svoje úvahy, vše volá že vzdělání je moc, která odstraní bídu a sociální nerovnosti, a přece jenom po bedlivém pozorování jest nestranný člověk nucen konstatovati, že mravní, kulturní i hospodářská úroveň lidu nenápadně sice, ale za to tím jistěji klesá. Tento fakt jest tou hlavní příčinou, že píší tuto úvahu.

Veliká vina, že lid náš žije v tak rozháraných a neutěšených poměrech životních jest, že ode dávných dob jest mu neustále předváděn před oči chaos nových světů, nových životů bez slz strádání a bídy.

Tyto ideály, mnohdy naprosto ničím neodůvodněné a neopodstatněné jsou toho příčinou, že lid nevšímá sobě přítomnosti, hledí do budoucna s velikými nadějemi vstříe. On touží po nových světech, kde bude mu dopráno volněji dýchat a svobodněji žiti.

Jest však možno, by lid dnešní špatnou výchovou otupělý mohl žiti v takovém světě?

Nikoliv! Jen tenkrát se může mluvit o nových světech bez sociálních nesrovnalostí, až lid bude svůj, t. j. až pozná každý jednotlivec sám sebe, a až dovede jasně rozpoznáti, co mu škodí a co prospívá.

Blahobyť nemůže dnes býti hostem, a to hostem stálým, v širokých vrstvách lidových, z důvodu, že lid neumí — spořiti.

Tam, kde se nespoří, kde se nepamatuje i na zadní kolečka, tam přirozeným důsledkem jest bída. Zním celou řadu dělníků, kteří mají dosti četnou rodinu; vydělávají sobě průměrně 6—7, nejvíce 8 zlatých, a přece slušně vycházejí. Zním však též mnoho těch, kteří vydělávají 10—15 zl. ano i více za týden a mají dvě, tři děti, a přece žijí v bídě.

Čím to jest?

Oni opět nedovedou těžiti z chvilkového blahobytu v přítomnosti a žijí v domnění, že takový stav bude udržen stále, a z těch důvodů nepomýšlí, by něco z přebytku uchovali do budoucna. V rodině, zvláště pak v rodině, kde jest více lidí a méně se peněz sejde, tam jest zapotřebí rozumné ženy, uvědomělé plně o svých úkolech, které jí ukládá povinnost jako ženě, matce a vychovatelce zvlášť. Rozumná žena musí činiti ze svého muže, který sobě mnohdy velice rád vyhodí z kopytka, muže řádného a spořivého. Vzor spořivé ženy vidíme v následující domácnosti jednoho dělníka: Dělník ten byl tiskařem kartounu v Manchesteru a v den svatby zavázal se platiti ženě půl pinty bílého piva; byl to jaksi její podíl. Dal se těžko přemluvit k tomu závazku, neboť, ač byl sám piják, přál si velice, by alespoň jeho žena byla střízliva. Oba pracovali pilně, ale muže nebylo možná po práci jinde nalézti než v hospodě.

Žena měla svou pintu denně, muž snad tři neb čtyry a více, a jeden nepletl se v záležitosti druhého, leda že někdy žena přiměla nějakým chytrým nápadem muže, aby přišel o hodinu nebo dvě dříve domů, anebo někdy i docela zůstal doma.

Byli již celý rok svoji; tu o výroční den svatby zahleděl se muž na svou milou, hezkou ženušku a pravil, jako by si dělal výčitky: „Mári, posud jsme nezavázali den našeho sňatku; Bůh ví, že kdybych měl penny v kapse, uspořádali bychom si vycházku k tvé matce.“

„Šel bys tedy, Johne?“ pravila polo ve smíchu, polo slzíc radostí, že jej opět tak přívětivého vidí, jako dříve — za starých časů. „Chceš-li jít, Johne, nestarej se, já mohu platit.“

„Ty můžeš platit!“ pravil na polo nedůvěřivě a uštěpačně John. „Což jsi vyhrála — mluv!“

„Nikoliv“, odpověděla mu žena, „ale já mám svou pintu piva.“

„Cože máš?“

„Pintu piva.“

John jí posud nerozuměl, až konečně dobrá žínka jeho sundala starou pünčocho, schovanou pod cihlou nad krbem a odpočítala svou denní pintou piva v podobě 365 třípenců, t. j. 42 zl. 24 kr. na ruku, řkouc: „Měj si též svůj svátek, Johne.“

John byl zaražen, zastyděl se, činil si předhůzky a stál jako učarován, nechtěje ani na peníze sáhnouti. „Ty jsi se ani netknula své pinty piva? Dobrá, také já jí ode dneška více nechci“, pravil. A dostal slovu. Den svůj strávil u matky a kapitál ženy stál se počátkem malých úspor, které vedly k vlastní dílně, továrně, skladům, statku, kočárům a koním a mohu to vyzradit? — i k hodnosti liverpoolského měšťanosty. —

U nás vyhází se mnoho peněz za věci, které úplně jsou zbytečné, ano i škodlivé. Mnohý člověk, který vypije denně sklenici piva a vykouří doutník, ani nepováže, jak mnoho by prospěl své rodině, celé společnosti a sám sobě nejvíce, kdyby tyto peníze obrátil ku prospěchu své rodiny, nebo kdyby tyto peníze uschoval pro nepředvídané příhody, které člověka obyčejně podkávají, když se toho nejméně nadá.

Kdo pije denně $\frac{1}{2}$ litru piva, propije ročně 51 K 10 h; za dvacet let to činí 1022 korun; k tomu prokouří denně 10 haléřů; toto činí ročně 36 K 50 h; za dvacet let to činí 730 K. Dohromady kouření a pití stojí takového člověka za 20 let 1752 K; tato suma dá při $3\frac{1}{2}\%$ úrokování nejméně 2000 K.

Nuže, obnos zde, který se vyhodí úplně bez jakéhokoliv prospěchu do vzduchu. Toť ukázka — a to malá — proč dnes musíme mluvit o smutných existenčních poměrech nejen u dělnictva, nýbrž i u ostatních tříd.

V tomto směru má býti lid vychován: ve spoření leží základ blahobytu.

Člověk, pamatující vždy na zadní kolečka, ten zajisté také může býti vzorem pevného charakteru. Lid se musí též vychovati, by naučil se počítati i s časem, neboť čas jsou peníze! Zvláště by měl každý co nejvíce šetřiti na alkoholických nápojích a na kouření. Tyto (lihové nápoje, alkoholické) mají veliký podíl na hmotné bídě mnohých. A když takový člověk nařiká, že nemůže svobodně žiti, že jest utlačován a že žije jako otrok v bídě, tu směle můžeme mu říci slova Carlyleho: „Nikdo tě nepotlačuje, svobodný, neodvislý občane, ale pěstuj — nečiní to ten zpropadený džbáněk? Nikdo ti nemůže poroučet, abys přicházel nebo odcházel, jen tento nesmyslný džbáněk plný těžkého moku to dovede a dokáže. Tys otrokem svých nízkých chťičů, otrokem té ošklivé nádoby, plné lihoviny. A ty se chlubíš ještě, že jsi svobodným, ty dokonalý hlupče!“

Řekne se: „Ale kdo má lid vychovávat?“ Nikdo jiný než opět lid sám. Každý jednotlivec musí sám sebe vychovávat; sám sebe zdokonalovat; sám sebe povznášeti. Sám sebe musí každý vzdělávat. Tímto sebe zdokonalováním může se zajistiti lidstvu hmotný blahobyt. Zvláště otcové rodin by měli tak činiti! Otec rodiny má býti šetrným co nejvíce; má býti

těž střízlivým; neboť může býti ujištěn, že když se opije, že jeho autorita jest před dětmi na vždy podkopána a zatlačena v prach.

Že na učitelstvu a duchovenstvu leží zde veliká tíha práce, leží na bíledni. Neboť to, co nevykoná doma matka, má učitel dokonati; co matka učiní, má učitel zušlechtiti. Mládež ve škole učiti spořivosti a šetrnosti; tof má býti základem učení každého rozumného vychovatele.

Nezapomínejme též, že jednotlivec nespoří pro sebe, nýbrž pro svoji rodinu, že spořením udržuje svoji rodinu na slušné výši a tím pomáhá rozšiřovati též blahobyť národní.

Tof můj názor o výchově širokých vrstev lidových. Učme se šetřiti na všem — ne skrbliti, proto že lakomství jest takovou nemravností jako marnotratnost — a tím kráčíme vstříc ku stálému blahobytu.

Těž mládež vychovávejme v tomto směru. Ona jsouc dobře vychovaná, zajistí pak slávu blahobyť a čest našeho národa.

Dmítrij Ivánovič Tichomirov, paedagog ruský.

O vyučovací methodě v národních školách ruských.

Všeobecná výstava konaná r. 1900 v Paříži ukázala stkvělým způsobem veliký pokrok, jehož docílili v Rusku ve vyučování ve školách národních. Již od patnácti let jeví se v Rusku veliká touha po osvícení neuvědomělého lidu a zakládají se přčetné školy a to i v nejvzdálenějších guberniích; zdá se, jakoby proziráví duchové této rozsáhlé říše konečně nabyli poznání, že po osvobození z tělesného nevolnictví jest třeba i mravného povznesení duší, a to výchovou a vyučováním. Ovšem, ještě sice nepřišla doba, kdy by bylo vyučování zavedeno v Rusku závazně, ale nicméně jeví se již pokrok od těch dob, co v jisté gubernii, v samém středu Ruska, jeden šlechtický maršálek, jehož úkolem bylo přiměti mužíky k tomu, aby posílali své dítky do školy, s jakýmsi cynismem napsal tato slova: „Když jsem nastoupil svůj úřad, navštěvovalo tuto školu as 200 dětí, avšak co jsem zde, počet jich se citelně zmenšil.“ Jest jen radostně vítati, že se konečně Rusko zhostilo těchto zkázonosných tradic a zaköřeněného zpátečnictví.

Nynější pohyb pro povznesení duševní úrovně lidu ruského vzal na se již úřední ráz; v jeho čele stojí vláda, ministerstvo veřejného vyučování a v druhé řadě, v provinciích, „zemstva“, zvláštní to krajská shromáždění obdařená částečnou samosprávou. Iniciativa k tomu však vyšla odjinud. Po dlouhá léta bylo to hlavně zásluhou soukromých společností neb nadšených jednotlivců; že byla zakládána učiliště ku šíření vědy mezi lidem. Tento úkol však nebyl vždy snadným. Apoštolům duševního vzdělání bylo bojovati s tisícerymi pochybnostmi a s tisícerymi překážkami. Posléze však zvítězila trpělivost, a nyní již se přibližuje čas žní z dobrého semene v nepříznivých dobách zasetého. Kdežto v r. 1864 napočítalo se úředně v Rusku 3182 škol, bylo jich dne 1. ledna 1889 na 78.669, a od

té doby se zajisté jich počet značně rozmnožil. V těchto číslech nejsou obsaženy školy vydržované zvláštními společnostmi.

Následkem tohoto rychlého a značného rozvoje vyučování ve školách národních vznikla v Rusku i důležitá literatura paedagogická. Byly vydány četné pomůcky učebné; metody vyučovací se rozhojnily. Sám Tolstoj, jak všeobecně jest známo, přispěl k tomu tím, že sepsal různá díla, určená pro školu Jasno-Poljanskou. Konečně dnes již v Rusku, tak jako u nás, v Německu a ve Francii vycházejí i paedagogické časopisy, jedny pro učitele, jiné zas pro děti.

Rádi bychom seznámili čtenáře s několika ukázkami této zajímavé literatury paedogické. K tomu účelu vybereme některé z přčetně rozšířených děl jednoho z těch nejlepších učitelů ruských, Dmitrije Ivánoviče Tichomirova.

I.

Dmitrij Ivánovič Tichomirov narodil se r. 1844 v osamělé vesnici Rožděstvině v Kostromské gubernii v rodině knězově. Kolem r. 1864 začal svou horlivou činnost učitelskou. Bylo to v době, kdy v Rusku nebylo téměř žádných škol pro lid. Byly jen školy ve větších městech a těch bylo málo, učitelé pak neznali praktických a jistých method vyučovacích, a odměna za jejich práci byla naprosto nepřiměřena.

Avšak přes tyto nedostatky mnozí učitelé ruští měli dvě vzácné vlastnosti, a to: sebezapření a vytrvalost. Nestarajíce se skoro o svůj osobní prospěch, byli zaujati pro své dílo osvěty, jemuž se věnovali; v okamžiku, kdy toliko duše nejosvícenější porozuměly důležitosti vychování národního, byli již tito učitelé odhodláni zasvětit se tomuto vznešenému poslání, tušíce, že vyučování prospěje jedenkrát netoliko jen několika otevřeným hlavám, ale i celé vlasti ruské.

Dmitrij Ivánovič Tichomirov vyšel právě z učitelského ústavu, kde stále snil o tom, jak zasvětit veškeré síly svému budoucímu povolání, neboť chápal jeho velikou důležitost. Ve svém malém bytě zaměstnával se spolu se svými druhy neustále touto otázkou. Tam uvažovali, nabývali nadšení, posilňovali se navzájem a zároveň se radili o prostředcích, jimiž by se rozšířilo vyučování v neuvědomělých vrstvách lidu.

V tomto kroužku mladých, sotva z ústavu vyšlých učitelů vznikla myšlenka zříditi večerní kurs pro dělníky jedné velké továrny v Moskvě. Ku provedení toho pokusu bylo jim třeba dosáhnouti povolení různých osobností, jmenovitě majitele továrny. Toho se domohli; ředitel továrny svolil dokonce k tomu, by použili jedné místnosti patřící k jeho továrnám. Večerní učirny byly tedy otevřeny, a Tichomirov se svými mladými přáteli počal s veškerým úsilím a horlivostí mladého srdce vyučovati dělníky. Netřeba připomínati, že za svoji námahu nežádali žádné odměny, ačkoliv postavení jejich nebylo příliš stkvělé. Mnozí z nich, aby zajistili chléb sobě a svým rodinám, byli nuceni dávat ve svých volných chvílích unavující a špatně placené hodiny. Jich útěchou byly večer ty dvě neb tři hodiny věnované vyučování lidu, který milovali a který chtěli vybaviti z nevědomosti.

Dmitrij Tichomirov vynikal hned z počátku svou horlivostí a svým nadáním nad své spolupracovníky; netoliko že docílil rychle překvapujících výsledků a dovedl zaujati mysli svých posluchačů, ale pověst o jeho úspěchu pronikla až k uším některých vysoce postavených přívrženců vyučování lidového, kteří pak často přítomni byli přednáškám mladého učitele a povzbuzovali ho k další činnosti.

Tichomirova čekala i jiná odměna. Již po delší čas byly při továrnách Morozovových dvě školy, avšak pro nedostatek učitelů, zvláště dobrých učitelů, prospívaly jednotlivé třídy tak málo, že již byly blízko zaniknutí. Povolali tedy na ně Tichomirova a svěřili mu tu choulostivou úlohu, by je povznesl. Tichomirov přijal nabídku s nadšením a dal se ihned horlivě do práce, opravuje učebné metody a snaže se přilákati posluchače do svých učíren. Ředitelové radující se z jeho horlivosti a jsouce šťastni nad jeho šťastnými výsledky, rozmnožili brzo rozpočet svých škol a nešetřili ničeho, jen aby je přivedli k většímu rozkvětu. Při nastoupení Tichomirově bylo v jedné třídě žáků 80, ve druhé 120, leč za krátko rozmnožil se jich počet v každé třídě na 1200, a vydání na ně stouplo v jedné třídě na 10.000 a v druhé na 20.000 rublů.

Tím byla založena sláva mladého učitele. Čtyři léta na to r. 1869 zvolila ho obecní rada Moskvy za profesora jazyka ruského na paedagogických kursech, jež měly připravovati učitelky pro městské národní školy. Nemaje dosti na tom, že může prakticky vyučovati, předsevzal si zlepšiti vyučovací metody, jež byly do té doby velice nedokonalé. Městská rada svěřila mu péči o vypracování vyučovacího plánu pro všechny školy moskevské. Tato práce měla vyjít pod názvem „Pokus programu vyučování jazyku ruskému“.

Jsa členem komitétu pro vyučování v národních školách v Moskvě, byl Tichomirov v r. 1870 tímto komitétem vyslán, aby v létě řídil paedagogické kursey pro učitele a učitelky v jednom venkovském městě. Tyto kursey byly něčím úplně novým a musily býti takořka z ničeho stvořeny, neboť nebylo ani učebných plánů, ani pomůcek. Tichomirov rozpoznal ihned, čeho se třeba chopiti a jak zaříditi vyučování, aby docílil úspěchu. Dílo se podařilo. Ukončiv kursey, uveřejnil ve zvláštní zprávě, jakých výsledků se dodělal a také jakých method při vyučování použil.

V r. 1871 zvolila ho jednota učitelek moskevských, aby zorganizoval studium řeči ruské v paedagogických konferencích touto společností založených. Od toho času po celých jedenácticet roků přednáší tam Tichomirov pravidelně od října až do května každého roku, prováděje praktická cvičení ve cvičné škole ke kursům těm připojené, a pomáhaje svou radou začátečníkům, kteří se tam pokoušejí ve vyučování.

V letech 1873, 1874 a 1875 vidíme ho předsedati sjezdu učitelckému v Serpuchově, hlavním to městě okresu sousedícího s okresem moskevským, později pak říditi učitelcké kursey v tomto městě zřízené. Zatím vláda zrušila letní konference učitelů národních škol; leč Tichomirov nalézal ihned náhradu a úplné zaměstnání v posláni, které jest mu nově svěřeno, totiž dohlížeti na dvě školy patřící dobročinným společnostem v Moskvě. Do jeho příchodu byla tam situace skoro beznadějná, a bylo nutně zapotřebí, aby byly školy ty úplně přetvořeny, sice by jinak rozhodně zanikly. Tichomirov je skutečně povznesl a učinil z nich to, čím dnes jsou: vzor školy národní. Bylo to úplně přirozeno, že úspěch, jímž se Tichomirov již na počátku své dráhy jako mladý učitel proslavil, musil se vzhledem k neztenčené horlivosti, činnosti a laskavosti dostaviti i v jeho úřadě inspektorském. Učitelé, u nichž měl inspekci, líčí ho vesměs ne snad jako přísného soudce a pánovitěho představeného, nýbrž jako přítele a vůdce, vždy hotového je podporovati svými nepopíratelnými zkušenostmi. Přijde-li do školy, praví všichni, činí to potěšení nám všem, učitelům i žákům.

V roku 1883 byl předsedtem sjezdu učitelek v Tveru a v roku následujícím byl vyzván několika „zemstvy“ aby řídil letní kursey vládou po

šesti až osmiletém suspendování znovu zřízené. Postupně zorganizoval tyto kursy v Černigově, Konotopu, Tveru, Pultavě, Moskvě, Čistopoli a Viatce; těmito kursy se zaměstnával plných šest let od r. 1895 až do 1900 se stále stejnou horlivostí a nezmenšeným nadáním. Jeho posluchači zachovávají dosud v živé paměti jeho přednášky, takt, s jakým zaváděl rozhovory paedagogické, pochvalný tleskot, jehož se mu v přehojné míře dostávalo a ovace ku konci konferencí mu prokazované. Bylo viděti dokonce, jak mnozí učitelé plakali, když Tichomirov odjížděl z Černigova do Moskvy.

Musíme přiznati, že bylo zapotřebí skutečně velkého daru paedagogického, jakož i vzácné zkušenosti k tomu, aby tyto kursy se staly užitečnými a praktickými a to proto, že kursy ty, čili konference, trvaly nejdéle pět týdnů a dokonce i v jistých městech toliko dva týdny. I při této krátké době podařilo se Tichomirovi vštípit učitelům netoliko vyučovací theorii v přednáškách výhradně pro ně konaných, ale i seznámiti je s praktickým vyučováním ve vzorných školách, kde přednášel a vyučoval za jich přítomnosti plné lavice dětí. Těmito dvěma způsoby byli učitelé zasvěceni do různých vyučovacích method, byli naváděni k tomu, jak by nejlepším způsobem ve škole usnadnili vyučování jazyku ruskému, jakož i jazyku církevnímu, nevyhnutelně potřebnému každému pravoslavnému Rusovi, který chce čísti knihy svaté a rozuměti jim. V tomtož čase navrhuje Tichomirov různé vyučovací plány; často přicházejí k němu s různými otázkami a přednášejí mu vzniklé pochybnosti. Tichomirov jest tak velikým mužem, že k němu se utíkají o radu s plnou důvěrou. Konečně, chápaje nesmírnou důležitost nauk, které se vštěpují lidstvu ve škole, naléhá vždy a všude na nutnost toho, aby i pro začátečníky se volila látka ku čtení a ku psaní s obzvláštní pečlivostí. „Aby byl někdo dobrým učitelem“, říkával stále, „nestačí k tom jen věděti, jak se vyučují nevědomí, nýbrž musí se rozeznávati, a na to třeba klásti důraz, co se jim vštípití má. To jest málo, naučiti jen čísti, psáti a počítati; třeba naučiti i mysliti.“

Tuto myšlenku, stále Tichomirova zaujímající, nalézáme vyznačenu s neobyčejným důrazem v různých jeho spisech. „Od toho času (tak čteme v jedné z jeho knih) co nevolníci byli osvobozeni, od toho času, co člověčenstvo poznalo svá práva a tím si uvědomilo i nové povinnosti, vyžadoval prospěch jedince, společnosti i vlasti, aby lidstvo získalo jistých vědomostí, aby dosáhlo jistého stupně vývinu duševního, aby byla mu dána možnost těžiti z práv, jež mu byly uděleny.“

Příště dále.

Nejzdařnější syn našeho národa, dr. Fr. Lad. Rieger, zemřel dne 3. března 1903. Odpočinutí lehké dej mu, Pane!

Riegrův odkaz národu. Národu mému přeji z té duše, aby *sebe sama nikdy neopouštěl v malomyslnosti, ani nezpýchal v domyšlivosti*; radím jemu, aby sice *trval na svém právě jasně a nestranně poznáním, ale aby se nikdy nedal svést vášní ke křivdění komu jinému*; přeji mu, aby dbaje vždy jen rady mužů ve všem čestných a skutky vlasteneckými osvědčených nedbal na slova zvučná a hesla jalová jeho samolibosti lichotící, jakož pronášejí často lidé nezralí, mravnosti pochybné, anebo sobcové zisku,

populárnosti a moci politické žádostiví: radím mu, aby důvěřoval *vlastní síle*, ovšem správně oceněné, aby nepřeceňoval sil svých a nepouštěl se do podniků pošetilých, samo bytí jeho ohrožujících, jsa toho vždy pamětliv, **že jen poctivou prací duchovní i hmotnou a i tu jen postupně sice, ale bezpečně, založí si lepší budoucnost.** — Přeji si dále, aby národ můj nikdy nespouštěl se snah ideálních, křesťanských, věčných to pravidel *cti, práva a lidskosti*, aby především nikdy se *nespouštěl požadavku práva, aniž klonil se k násili, byť by okamžité opouštění spravedlnosti slibovalo chvilkový úspěch*, jsa toho pamětliv, že obecná mezinárodní úcta před právem je nejpevnější ohradou národů, jimž je zvláště nebezpečno vyjiti z této hradby a vydati se na vratkou půdu moci, čili práva silnějšího. — Konečně si přeji, aby národ můj *dusil v sobě všemožně hřích závidi*, u nás bohužel dosti častý. Tento ohavný hřích, jenž samému hříšníkovi neprospívá, nýbrž jej otravuje, hřích, jenž dusí vznik a vzlet člověka, jenž pokálí každou zásluhu, podezřívá každou nezištnou práci, strhá v bláto každou velikost, ano potlačuje ji v samém zárodku, nedopouští skutkům šlechetným, aby povzbudili jiných. Hřích ten býval od věků Slovanům nejhojnějším pramenem nesvornosti, podkopáním vši autority, ano pramenem ujařmení od jiných aneb aspoň závadou tvorby mohutných organizací. *Budou-li synové a dcery národa našeho vždy dle těchto zásad moudře, svorně a bez závidi pečovatí o všestranné zvelebení jeho, pak důvěřuji pevně, že povznesou sílu jeho kulturní i hmotnou v té míře, že odolá všem událostem a všem převratům politickým, jejichž směr a dosah napřed vyměřiti, neřku-li dle přání národa, zvláště malého jako náš, není ovšem dáno. Avšak nechťejme se spouštěti viry ve spravedlivé vyšší řízení osudu národů.*

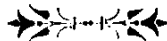
Co dělají děti o prázdninách v Dánsku. Venkované dávají své děti o prázdninách měšťákům, kteří opět své na venkov posílají. Stát povoluje k tomu volnou jízdu, a školy odesílají dítky dle přání rodin. Děti cestují samy, každé má svůj list na prsou upevněný. Stane-li se někdy výjimečně že zabloudí, jsou pohostěny v místě nejbližším. U vlaku očekávají trpělivě sedláci a selky malé cestovatele. Dětem dostane se u nich péče, již doma často postrádají, a vracejí se pak domů vždy se zdravím pevnějším. Měšťáci opět ukazují dětem venkovským pomníky, důležitosti a okolí hlavního města. Kodaň posílá ročně přes 10.000 dětí na venek a přijímá právě tolik obyvatelů venkova. I ve Francii snaží se již zavést tento chvalitebný obyčej.

Omezení dětské práce v Dánsku. Nový dánský zákon tovární vyhrazuje obcím jisté právo vzhledem úpravy dětské práce. Hledě k tomu magistrát kodaňský, vydal po dorozumění se se školními ředitelstvími nařízení, jímž se vylučují děti, které nedokonalý 12. roku svého věku, z následujících prací: 1. roznášení mléka, chleba a novin živnostníkům, stejně, užívají-li se k tomu živnostníky přímo nebo prostředníky; 2. posluhování mimo dům rodičovský na kuželnách, nálevních místech, kolotočích, hřištích a střelištích; 3. zaměstnávání při vyprazdňování nádob s pivem a petrolejem; 4. obstarávání obchodu pro jiné osoby nežli rodiče. — Od 12. životního roku až do dovršení školní povinnosti smějí dítky býti v živnostech zaměstnány toliko 6 hodin denně, do čehož se čítá půlhodinová přestávka na odpočinek, a jen za doby od 6 hodin ráno do 8 hodin večer; nesmějí býti zaměstnány za doby vyučování školního nebo konfirmačního a ani ne za poslední 1½ hodiny před počátkem vyučování, také ne v neděli a ve svátek. — Nežli se dítě přijme do práce, musí se zaměstnavatel ujistiti lékařským vysvědčením, zdali při zdravotním stavu dítěte může býti připuštěno k zaměstnání v příslušném oboru živnostním.

Život.

Anonymní udání. Žádejme vždy a rázně, aby na základě anonymních udání nebylo nic vyšetřováno, aby udavač byl bedlivě hledán, případně trestán, a udání bez podpisu aby bylo pak zničeno!

Konkurs. V nadačním domě † prof. Fr. B. Ševčíka v Jedovnicích u Blanska zadá se doživotní, bezplatný byt a část zahrady pro učitele ve výslužbě za těchto, od zakladatele stanovených podmínek: Uchazeč musí býti Moravanem neb Slezanem československé národnosti, jenž po delší čas zdárně, dovedně a v duchu národním na české obecné škole na Moravě nebo ve Slezsku působil a musí býti neúhonných, dobrých mravů, jsa poukázán pouze na svou pensi. Dále musí býti rozhodně hudebníkem, by v případě potřeby mohl na kůře bezplatně vypomáhati. Bezdětný učitel má při zadání tohoto místa přednost. Za toto bezplatné bydlení má nadačník povinnost, v pátek při mši sv. za zakladatele, p. Ševčíka, se pomodlit. Uchazeči o místo toto, kteří výše udanými podmínkami se vykážati mohou, nechť podají do 15. května žádost ovdovělé choti nadatelově, paní Fr. Ševčíkové, Olomouc, Schneebergova ulice 160, anebo po této lhůtě přímo do Jedovnic (buď písemně neb ústně), kdy ona tam již bydleti bude a vše bližší ochotně sdělí.

Knihy a časopisy redakci zaslané.

100 praeludií a meziher ku potřebě při katolických bohoslužbách dle motivů nových kostelních písní složil Frant. Černín, řídící a zk. učitel hudby pro ústavy učitelské, říditel kůru v Pusté Polomi (Slezsko). Nákladem vlastním. Cena 3 K. Pánům varhaníkům vřele doporučujeme.

Ben Hur. Povídka z dob Krista Pána od Lewisa Wallace. Autorisovaný překlad z angličtiny pořídil Alois Koudelka. II. vydání. Sešit 1. Cena 34 h. V Brně 1903. Tiskem a nákladem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Pravda. Dramatický výjev z Nového Zákona od J. Eschelbacha. Českým veršem podal Josef Weiss. Cena 40 h. Tamtéž.

Rajská zahrádka. Časopis pro mládež. Vydavatel a odpovědný redaktor V. Kotrba. Řídí V. Špaček. Vyšel seš. 7. roč. XII. Předplácí se ročně 1 K 60 h.

„**Náš Domov**“, nejlacinější obrázkový měsíčník zábavně-poučný pro lid. Vychází v Prostějově, celoroční předplatné 4 koruny. Sešit 2.

Čechie. Obrázkový a zábavně-poučný měsíčník pro českou domácnost. Řídí Jan Pauly. Vyšlo číslo březnové (sešit 3.). Jednotlivá čísla po 70 hal. Půlletně na šest čísel předplácí se 3 K 20 h. Račte žádati sešit na ukázkou!

„**Ludmila**“, sbírka zábavné četby pro český lid. Ročně vyjde 6 knih, které obsahují na 1000 stran původní četby. Řídí Jan Pauly, vydává V. Kotrba v Praze II., 200. Ročníku V. vyšel svazek 3., který přináší Dostálovu povídku z vesnického života „Ustoupila“.

Charles Dickens: Nicholas Nickleby. Z angličtiny přeložila Marie Charbuská. Vyšel sešit 3. Cena 30 hal.

České Květy. Veliký rodinný obrázkový měsíčník. Skvostně i pečlivě vypravený. Obsahem slovesným i obrazovým směle závodí se všemi nejlepšími toho druhu listy. Domácímu druhu svému důstojně se staví po boku. Vychází 15. dne každého měsíce, předplácí se poštou na půl roku 6 K. Jednotlivá čísla po 1 K 20 hal. Vyšlo číslo 5. roč. II. Příště dále.

Učitelská Zádruha na Moravě,

zapsané společenstvo s obmezeným ručením se sídlem
v Uh. Hradišti,

přijímá **vklady na spořitelní knížky a úrokuje je 4⁰/₁₀.**

C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

**Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na
6⁰/₁₀ za velmi příznivých podmínek.**

K zaslání peněz poštou vydá „Zádruha“ na požádání složní listy poštovní spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se z celou důvěrou na starostu spolku p. **Jana F. Kořínka**, správce školy v Částkově u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena známka 20 hal. na odpověd.

Představenstvo.

CHARLES DICKENS:

Život a příběhy Mikuláše Nicklebyho.

Žádejte na ukázk!

Z anglického přeložila Marie Charbuská.

Doufáme, že se zavděčíme českému čtenářstvu vydáním znamenitého tohoto románu slavného anglického romanopisce, autora humoristického románu **KLUB PICKWICKŮV**.

Ukázku každému, kdo požádá, zašle

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství

V. KOTRBA V PRAZE 200-II.

LUDMILA

Sbírka zábavné četby pro český lid. Redaktor JAN PAULY. — Nakladatel a vydavatel V. KOTRBA, Praha-II., 200. — Ročně vyjde 6 knih, které zaujmají 1000 stran za předplatné 2 K, poštou K 2.20. Stačí týdně uložit si 4 hal., aby se uspořilo předplatné, za které se obdrží samostatných 6 knih původní četby! Vyšlý svazek 2. obsahuje původní povídku B. Mellanové: „NEOBSTÁLA.“ Krámská cena jednotlivého svazku 60 haléřů.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.